

YENİ BİR DIŞA AÇILMA HAMLESİNE İHTİYACIMIZ VAR

Şimdi küresel değişimle uyumlu yeni işler ya da eski işlere yeni biçimler bulmamız gerekiyor. Sonra da yeni kurulan dünyada kendimize bir yer tanımlayacağız ve yerimizi alacağız. Bunu kavga ederek değil, uyum sağlayarak yapabiliriz. Türkiye için de yeni bir büyüme, millete yeni bir zenginleşme stratejisi saptayacağız. Tüm bu nedenlerle yeni bir dışa açılma hamlesine de ihtiyacımız var.

Türkiye bir süredir sadece terör sorunu yaşamakla kalmıyor, iktisadi olarak da zayıflatılmak isteniyor. İşte böyle bir ortamda şunu hep akılda tutalım. 150 yılda çeşitli zorluklarla karşılaştık, ama hepsinin üstesinden geldik. Sadece son çeyrek yüzyılda beş büyük küresel/yerel ekonomik kriz ve hain bir darbe girişimi yaşadık. Ama yolumuza devam ettik. Dolayısıyla günlük çalkantılara takılıp, resmin bütünü kaçırmamak gerekir.

Ben uzun vadeli bakınca gelişen, dönüşen dinamik bir ülke görüyorum. 1980'lerde kişi başına milli geliri 1.500 dolar civarında olan bir tarım ülkesiyken bugün 10 bin dolar seviyesine ulaşan bir sanayi ülkesi görüyorum. 1960'larda yüzde 30'larda olan kentleşme oranını yüzde 75'lere çeken, Almanya'nın şehirleşme oranını yakalayan, gelişen bir ülke görüyorum.

Düşük teknolojiden orta teknolojiye geçmeyi başarmış, şimdiye ileri teknolojiyi hedef almış bir ülke görüyorum. Dün birkaç büyük kentle sınırlıyken, bugün Anadolu'ya yayılmış bir sanayi görüyorum. İtalya ile Çin arasında en büyük sanayi üretim kapasitesini kurmuş, en büyük sanayi ürünü ihracatını yapan, girişimci bir ülke görüyorum. İşte bu yüzden ülkemizin geleceğinden umutluyum.

Diğer taraftan son bir kaç senede dünya bambaşka bir yer oldu. 2015 yılında Türkiye, çok taraflı bir koordinasyon mekanizması olan G20'nin dönem başkanıydı. G20 üyesi 19 ülkenin ve Avrupa Birliği'nin liderleri o yıl Kasım ayında Antalya'daydı. Türkiye o yıl, sistemin tam merkezindeydi. G20, daha kapsayıcı bir mekanizmaya dönüşme yolunda mesafe alıyordu.

Yine 2015 yılında Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri üzerinde bir mutabakat sağlandı. Bin-yıl Kalkınma Hedefleri başarıya ulaşmış, dünyada yoksul

M. Rifat HİSARCIKLIÖĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi

baskanlik@tobb.org.tr

insan sayısı azalmıştı. Küresel eşitsizlikleri, kırılmalıkları hedef alan yeni bir gündem üzerinde, çok taraflı mutabakat sağlanıyordu.

Aynı sene Paris'te İklim Değişikliği Anlaşması imzalandı. Birleşmiş Milletler çalışıyor ve sonuç alıyordu. Dünyanın bu en önemli meselesi konusunda, farklı ülkeler arasında ilk kez somut bir ortak adım üzerinde mutabakat oluşmuştu. Yaşanabilir bir dünya konusunda bu önemli mutabakat, herkesi umutlandırmıştı. İklim değişikliğini önlemenin karara bağlandığı, artık işin finansmanın tartışıldığı, önemli bir değişimin başındaydık.

Heyecanlıydık. Zira ülkeler arası rekabetin yerini, işbirliği alacak gibi görünüyordu. Gerçi yine o sıralarda 2014 sonunda Amerikan Merkez Bankası'nın o zamanki başkanı Ben Bernanke "Artık bilançomuzu daha fazla büyütmeceğiz" sinyalini vermişti. Ama sorun etmedik. Buna uyum için daha çok vakit ve imkan da vardı.

Sonra geldik 2018 yılına. Amerika'daki 2016 seçimleri Trump'ı başkanlığa getirmişti. Aslında bunun alametleri önceden belirmişti. Macaristan ve Polonya'da benzerlerini görmüştük ama onların elinde yeterince güç yoktu. Trump ise sözleri, tavırları ve twitleriyle ortalığı birbirine kattı. İklim değişikliği anlaşmasından çekildi. Göçmenler konusundaki küresel anlaşmayı imzalamadı. Birleşmiş Milletler Kalkınma Hedefleri konusunda umursamaz bir tutum takındı. Trans Pasifik Yatırım ve Ticaret Anlaşması'ndan da çekildi. 2015 yılının kazanımları bir bir gitti.

Artık 2018 yılı itibarıyla, küresel sistemin işleyişinde bir temel değişiklik ortaya çıkmış durumda. Çok taraflı kararlar (multilateralism) yerini tek taraflı kararlara (unilateralism) bırakmaya başladı. Esasında etrafta korumacı eğilimlerden daha çok, bir Amerikan tek taraflılığı görü-

lüyor. Müttfiklerini dinlemiyor ve hatta uzaklaştırıyor. Rusya, İran ve Kuzey Kore'yi ise zaten düşman olarak görüyor. Ülke içindeki endişelere kalıcı çözümler üretecek siyaset ortada olmayınca, ortalık böylelerine kalıyor.

İkinci küresel sıkıntı, artan korumacılık. Biz bunu her küresel platformda vurguluyoruz. Ticaret zenginleştirir, korumacılık fakirleştirir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin istikrarı ve refahı için ticaretin daha serbest olması şarttır.

Üçüncüsü, pek çok ülke için, yapısal reformlardan kaçarak günü kurtarmaya imkân sağlayan parasal genişleme dönemi bitti. Artık parasal sıkılaştırma dönemindeyiz. Yapısal reformlardan kaçarak, alıştığımız işleri, alıştığımız biçimde yapmaya devam ederek zenginleşme dönemi noktalandı.

Şimdi küresel değişimle uyumlu yeni işler ya da eski işlere yeni biçimler bulmamız gerekiyor. Sonra da yeni kurulan dünyada kendimize bir yer tanımlayacağız ve yerimizi alacağız. Bunu kavga ederek değil, uyum sağlayarak yapabiliriz. Türkiye için de yeni bir büyüme, millete yeni bir zenginleşme stratejisi saptayacağız.

Çünkü Türkiye hala küresel değer zincirlerine yeterince eklenemedi. Yabancı sermaye, Türkiye'yi bir ihracat üssü olarak yaygın bir biçimde kullanmadı. Buraya gelenlerin pek çoğu, yalnızca bizim için üretim yapmak üzere geldi. Türkiye, içinden boru hattı geçen ülke olabildi, ama içinden değer zinciri geçen ülke olmadı.

Türkiye'de hem ihracat, hem de ithalat yapan firmalar, toplamın yalnızca yüzde 2'si kadar. Ama mesela Malezya'da, bu oran yüzde 18, Polonya'da bile yüzde 11. Bu rakamlar firmalarımızın ağırlıkla nasıl içe kapanık olduğuna işaret ediyor. Tüm bu nedenlerle yeni bir dışa açılma hamlesine de ihtiyacımız var.